

Doplnujúca štúdia 3.3

Návrh konkrétnych zmierňujúcich opatrení k plánovanej rekonštrukcii
Devínskej cesty

Máj 2019

Mgr. Mária Šibíková, PhD.
RNDr. Jozef Šibík, PhD.
Mgr. Marek Semelbauer, PhD.
Geobotany s.r.o.

Obsah

1. Úvod	2
2. Opatrenia na zmiernenie vplyvu navrhovanej činnosti na lesné biotopy	3
3. Opatrenia na zmiernenie vplyvu navrhovanej činnosti na xerothermné nelesné a lesné biotopy	4
4. Opatrenia na zmiernenie vplyvu na druh národného významu <i>Conringia austriaca</i>	6
5. Opatrenia na zmiernenie vplyvu na chránené živočíchy európskeho a národného významu – bezstavovce	7
6. Opatrenia na zmiernenie vplyvu na chránené živočíchy európskeho a národného významu – stavovce	7

1. Úvod

Na základe „Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike“ (ŠOP SR, 2014) prebehol na území ktoré bude ovplyvnené rekonštrukciou Devínskej cesty monitoring biotopov a druhov v období jarneho aspektu (doplňujúca štúdia 3.1) a následne bolo vypracované primerané posúdenie vplyvu Zámeru na tieto biotopy a druhy (doplňujúca štúdia 3.2). Z primeraného posúdenia vyplynula nutnosť zmiernujúcich opatrení.

Pod termínom zmiernujúce opatrenia rozumieme opatrenia zamerané na minimalizovanie, prípadne odstránenie negatívneho pôsobenia projektu počas výstavby, trvania (prevádzky) alebo po jeho ukončení. Zmierňujúce opatrenia môžu byť navrhnuté, pokiaľ má projekt negatívny vplyv, ktorý je však možné týmito opatreniami zmierniť. Zmierňujúce opatrenia by mali byť navrhnuté účelne a adresne pre biotopy a druhy s identifikovanými mierne významnými vplyvmi. Pri navrhovaní zmierňujúcich opatrení odporúčame vziať do úvahy vlastnícke, resp. užívateľské práva k pozemkom, na ktorých sa opatrenia navrhujú a overiť ich realizateľnosť. Navrhnuté zmierňujúce opatrenia je potrebné odôvodniť (ŠOP SR 2014).

Potreba zmiernovať i mierne (nevýznamné) negatívne vplyvy projektu vyplýva zo záväzku SR predchádzať zhoršovaniu stavu biotopov a biotopov druhov na celom území. Ak existujú opatrenia, ktorými je možné zabrániť zhoršovaniu stavu alebo znižovaniu rozlohy biotopov, je potrebné ich navrhnuť a realizovať (ŠOP SR 2014).

Z predloženého hodnotenia vplyvov na sústavu chránených území Natura 2000 je zrejmé, že aj napriek výberu najvýhodnejšieho variantu, variantu č. 3 dôjde počas rekonštrukcie Devínskej cesty k zásahu do biotopov Natura 2000 a budú ovplyvnené druhy rastlín a živočíchov uvedené vo vyhláške 24/2006. V prípade prijatia variantu č. 3 bude poškodenie prioritného biotopu 91E0 minimálne, stále však bude okrajová zóna ovplyvnená výrubom. V rámci doplňujúcich štúdií z decembra 2018 bolo navrhnuté kompenzačné opatrenie – odstránenie brehového opevnenia v oblasti Slovanského ostrova a ostrova Sihoť. Po obdržaní zamietavého stanoviska zo strany BVS bolo od tohto kompenzačného opatrenia upustené a navrhnuté boli ďalšie opatrenia.

Za najväznejší negatívny vplyv rekonštrukcie pokladáme jednoznačne ohrozenie jedinej známej stabilnej populácie druhu *Conringia austriaca* na Slovensku, a kriticky ohrozeného druhu *Papaver dubium* ssp. *dubium*. Preto aj navrhované kompenzačné opatrenia smerujú práve k podpore týchto druhov a xerothermných biotopov v ktorých rastú.

Obr. 1. Ohrozené druhy *Papaver dubium* ssp. *dubium* (vľavo) a *Conringia austriaca* (vpravo)

2. Opatrenia na zmiernenie vplyvu navrhovanej činnosti na lesné biotopy

Biotopy 91E0, 91F0 a Ls 2.1 budú negatívne ovplyvnené líniovým výrubom v okrajových častiach biotopov v bezprostrednom kontakte s vozovkou. Vzhľadom na to, že výrub zasiahne len prvú líniu stromov, neočakávame priamy negatívny vplyv na vnútorné lesné prostredie. V prípade všetkých biotopov, predovšetkým lužných lesov však očakávame

intenzívne šírenie nepôvodných druhov na miesta presvetlené po výrube. Preto ako kompenzačné opatrenia navrhujeme:

- Identifikáciu a odstránenie hlavných ohnísk výskytu nepôvodných druhov v záujmovom území pred začiatkom realizácie výrubov
- Monitoring a odstraňovanie nepôvodných druhov počas a po ukončení rekonštrukcie Devínskej cesty
- Konkrétne postupy na správne odstránenie jednotlivých nepôvodných druhov sú uvedené v doplňujúcej štúdií 2.2.5 (Botková 2018)

3. Opatrenia na zmiernenie vplyvu navrhovanej činnosti na xerothermné nelesné a lesné biotopy

V Doplňujúcej štúdií 3.2 bol identifikovaný možný negatívny vplyv na biotopy 91H0, 40A0, 6110 a 6210 ktoré sa nachádzajú na svahoch PP Devínska lesostep kde tvoria mozaiku travinno-bylinných, krovínových a lesných ekosystémov. Počas sanácie skalného masívu dôjde k priamej likvidácii častí nelesnej vegetácie na skalách do výšky troch metrov, umiestňovaním kotvenia a sietí budú ovplyvnené aj vyššie časti svahu. Spomenuté biotopy sú domovom viacerých chránených a ohrozených druhov rastlín aj živočíchov, napr. rastliny *Conringia austriaca*, *Papaver dubium* ssp. *dubium* a bezstavovce *Bolbelasmus unicornis*, *Leptidea morsei*, *Dioszeghyana schmidtii*, lajniaky a čmeliaky. Tento typ vegetácie je v rámci celého Slovenska ohrozený najmä zmenami vo využívaní krajiny, upustením od tradičných spôsobov obhospodarovania kosením a pasením (Obr. 2). V súčasnosti nie je možné obnoviť pastvu a kosenie priamo v PP Devínska lesostep, rovnaký typ vegetácie sa však nachádza aj v SKUEV Devínska Kobyla a NPP Devínska hradná skala.

V rámci kompenzačných opatrení na obnovu biotopov 6110 a 6210 navrhujeme pravidelné kosenie travinno-bylinných biotopov a odstraňovanie náletových drevín na území NPP Devínska hradná skala (Obr. 3) a v prípade získania povolenia od Lesov SR aj na území PP Devínska lesostep a ich pravidelný monitoring. Kosenie je možné niektoré roky nahradiť menežmentom pomocou pasenia kôz. Pri plánovaní kosenia a pasenia je potrebné postupovať podľa manuálu ŠOP SR a postup konzultovať so zamestnancami ŠOP.

Obr. 2. Zarastajúce svahy Devínskej lesostepi

Obr. 3. Oblasť s výskytom xerothermnej vegetácie (NPP Devínska hradná skala) ktorá bude kosená v rámci kompenzačných opatrení

4. Opatrenia na zmiernenie vplyvu na druh národného významu *Conringia austriaca*

Za najvýznamnejší negatívny vplyv plánovanej rekonštrukcie považujeme možnosť ohrozenia populácie druhu *Conringia austriaca* ktorý má na svahoch PP Devínska lesostep jedinú známu a stabilnú populáciu v rámci Slovenska (viac v Doplňujúcej štúdií 3.2). Ako kompenzačné opatrenie na podporu tohto druhu a ochranu pred jeho vyhynutím navrhujeme záchranné pestovanie v kultúre a následné vysádzanie späť na lokalitu ako aj na ďalšie vhodné lokality v záujmovom území a blízkom okolí.

Ochrana rastlín ex situ prebiehala v minulosti tradične v botanických záhradách, v súčasnosti sa tejto problematike venuje medzinárodný projekt Millenium Seed Bank. Millenium Seed Bank je najväčším svetovým projektom ex situ záchrany rastlín. Je zameraný a druhy rastlín ohrozených vyhynutím a na druhy rastlín, ktoré budú najviac potrebné. Zozbierané semená rastlín sú uskladnené v semenných bankách ako poistka proti vyhynutiu rastlinných druhov vo voľnej prírode. V spolupráci s 80 rôznymi krajinami sveta sa podarilo nazbierať a uchovať v semennej banke viac ako 13 % všetkých rastlinných druhov sveta. Hlavným cieľom projektu je uchovať 25 % všetkých rastlinných druhov sveta do roku 2020 (čo predstavuje okolo 75 000 druhov). Projekt je zameraný na druhy rastlín a regióny, ktoré sú najviac ohrozené stále rastúcim vplyvom ľudskej činnosti, vrátane využitia pôdy a zmeny klímy. Zber semien v rámci Slovenska koordinuje Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV v dvoch biogeografických regiónoch Karpaty a Panónia. Cieľovými druhmi pre zber sú endemické, ohrozené a invázne divorastúce druhy rastlín. Nazbierané semená sú uskladnené v semenných bankách v MSB Kew (Veľká Británia) a v Génovej banke v Piešťanoch (Slovensko); niekoľko druhov je uskladnených i v Panónskej semennej banke vo Vácratóte (Maďarsko). Počas 10 rokov zberových aktivít sa z územia Slovenska podarilo nazbierať a uskladniť 752 taxónov, z tohto počtu je 80 taxónov z kategórie kriticky ohrozených druhov. Medzi zozbieranými druhmi je aj *Conringia austriaca*, v MSB Kew je uskladnených cca 500 semien.

V rámci kompenzačných opatrení navrhujeme zabezpečiť náhradné pestovanie ex situ prostredníctvom špecializovanej organizácie. Časť semien bude privezená naspäť z MSB Kew a pod odborným dohľadom pestovaná ex situ, následne po ukončení stavebných prác bude časť rastlín vysadená naspäť na lokalitu, časť bude ďalej pestovaná v kultúre a po dozretí semien budú tieto vysievané na lokalitu PP Devínska lesostep. Blízka lokalita NPP Devínska hradná skala poskytuje podobné environmentálne podmienky ako Devínska lesostep, v minulosti tam bola konringia zaznamenaná (Feráková 2002). V súčasnosti sú podmienky v NPP Devínska hradná skala priaznivejšie ako na pôvodnej lokalite aj vzhľadom na fakt že v rámci kompenzačných opatrení bude lokalita opäť kosená a prebieha tu pastva dobytku. Preto v rámci obnovy populácií druhu *Conringia austriaca*

budú jedince vysádzané aj na túto lokalitu. Náhradná výsadba bude vykonaná odborne spôsobilými osobami, v spolupráci s pracovníkmi ŠOP SR, a bude sa realizovať až do stabilizácie populácie. Stav populácie bude pre tento účel pravidelne monitorovaný.

5. Opatrenia na zmiernenie vplyvu na chránené živočíchy európskeho a národného významu – bezstavovce

Vzhľadom na to, že väčšina zásahov sa bude odohrávať v spodnej časti chráneného územia PP Devínska lesostep, ktoré je z hľadiska chránených druhov skôr okrajové, nebude mať zásah významný vplyv na väčšinu chránených bezstavovcov. Mierne môžu byť zasiahnuté druhy kováčik fialový (obýva prízemné dutiny) a plocháč červený (obýva stromy s uvoľnenou kôrou). Počas zásahu zrejme dôjde aj k odstráneniu niekoľkých vhodných stromov.

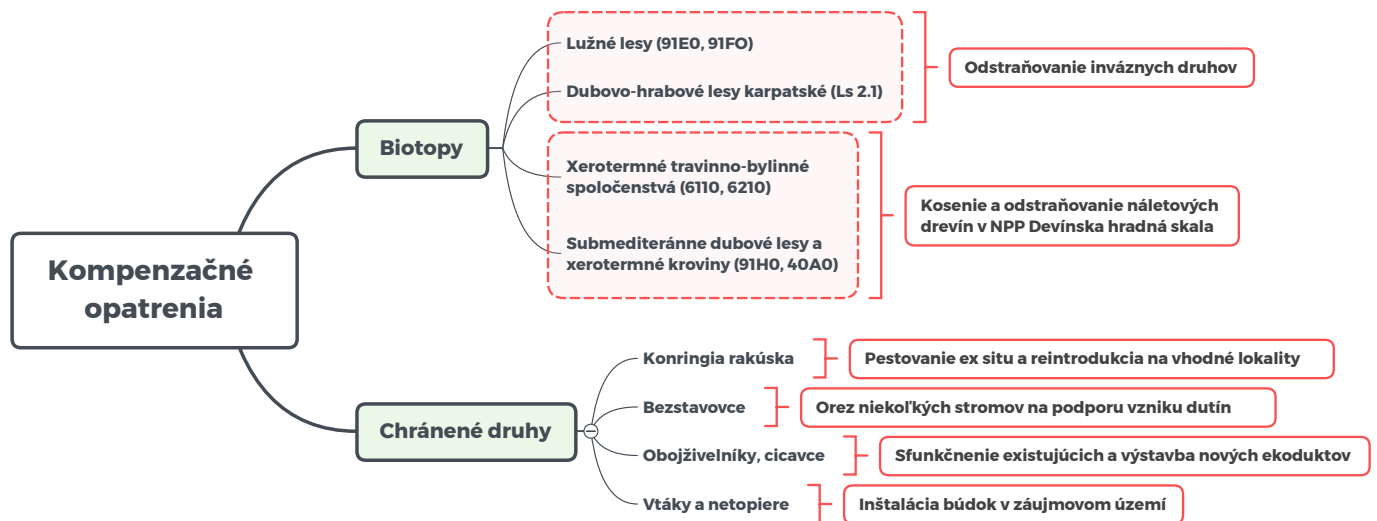
Ako vhodné kompenzačné opatrenie navrhujeme zrezanie niekoľkých mladých stromov (javorov pol'ných) v hornej lesnatej časti rezervácie. Dočasne tak dôjde k presvetleniu porastu, čo prospeje lajniakovi *Sisyphus schaefferi*, hubárovi jednorohému (*Bolbelasmus unicornis*) aj čmeliakom a drevárovi. Zrezané stromy majú tendenciu tvoriť dutiny, takže v dlhšej časovej perspektíve získa kováčik fialový (a ďalšie dutinové druhy) náhradný biotop. Rez bude vhodné viesť bližšie pri zemi (20-40 cm), čím sa podporí vznik dutín na tejto úrovni. Nesmie dôjsť k orezaniu už starých stromov s dutinami, silný orez by mohol viesť k ich predčasnému uhynutiu.

6. Opatrenia na zmiernenie vplyvu na chránené živočíchy európskeho a národného významu – stavovce

Obojživelníky a cicavce budú negatívne ovplyvnené prerušením migračných trás a zvýšenou hlučnosťou a prašnosťou počas stavebných prác. V súčasnosti v dotknutom území dochádza k častým stretom živočíchov s motorovými vozidlami, nakoľko cesta predstavuje bariéru a nenachádzajú sa tu žiadne funkčné ekodukty. Ako kompenzačné opatrenie navrhujeme sfunkčnenie existujúcich podchodov pre obojživelníky, drobné zemné cicavce a bezstavovce a vybudovanie dvoch podchodov pre malé a stredné cicavce. Podrobne je problematika ekoduktov zhrnutá v Doplňujúcej štúdii 2.2.4, presná lokalizácia podchodov je uvedená v doplnenej projektovej dokumentácii (Príloha 1). Po skončení rekonštrukcie tak môžeme očakávať mierne pozitívny vplyv na konektivitu územia.

Vzhľadom na nevyhnutnosť výrubu stromov budú negatívne zasiahnuté niektoré druhy vtákov – dutinové hniezdiče a netopiere ktoré využívajú stromové dutiny (*Myotis*

bechsteini, *Nyctalus noctula*, *N. leisleri*, *Pipistrellus pygmaeus*, podrobne v Doplňujúcej štúdií 3.2). Počas terénneho prieskumu bolo zistených približne 30 stromov s vhodnými hniezdnymi a úkrytovými dutinami. Ako kompenzačné opatrenie na podporu spomenutých vtákov a netopierov navrhujeme osadenie 40 búdok pre vtáky a 20 búdok pre netopiere v porastoch lužných lesov v záujmovom území. Výrub musí byť realizovaný v súlade s platnou legislatívou, teda v období vegetačného pokoja.

Obr. 4. Prehľad kompenzačných opatrení